

Corrie Verkerk

AMSTERDAMSE SPOOKHUIZEN

Met dank aan Malika Sevil

Spookwandelingen

Wandelen met de auteur door behekst Amsterdam, huizen met een spookreputatie ontdekken, dwalen door steegen met een duister verleden en even bijkomen in een 'bespookt' café? Via spookyamsterdam@gmail.com kunt u zich aanmelden voor een reis door het huiveringwekkende spookverleden van de stad.

© 2017 Corrie Verkerk
Alle rechten voorbehouden

Omslagfoto: De Waag, Amsterdam
Omslagontwerp en typografie: Mulder Van Meurs
NUR 693: stadsgeschiedenis
ISBN 978-94-6297-075-5

www.uitgeverijdekring.nl/amsterdamse-spookhuizen

Inhoud

Inleiding: spookstad Amsterdam	9
Het huis van Mathilde	13
Klop, klop! Wie is daar?	19
<i>Het Spook!!!</i>	25
De mannen van het Rijpenhofje	26
De gehangen monnik en andere (hotel)spoken	29
De verdwenen nonnenschedel	37
De dolende weduwe	41
Het vogeltje van Bet van Beeren	47
Het omgekeerde servies	51
Het spook van Carré	55
Het Huis met de Bloedvlekken	59
The House of Horrors	64
Het spook van Helios	67
De op hol geslagen drukpers	72
Het spook in de bloemetjesjurk	76
Onzichtbare horecagasten	81
<i>Het Spook</i> (straatlied)	89
De Mooie Helena	91
<i>Het Zuchtend, Kermend en Schreeuwend Wonderspook op den Zeedijk</i> (straatlied)	95
De treitergeest van café Oosterling	97
Het Huis met de Gouden Ketting	101
De zevende van Het Swammerdam	105
Bloedzuigers en zombie-oma's	109
De mysterieuze bloedspatten	113
Elsje, de moordende dienstmeid	115
<i>Het lied van de hoofden / Anna's song</i>	121
De gebroeders Trip	127

Schimmen aan de Prins Hendrikkade	133
<i>Het nepspook</i> (lied)	136
Het Amsterdamse knickerspook en andere 'neppers' (1)	137
<i>Het muurspook</i> (gedicht)	141
De spokendans en andere 'neppers' (2)	144
<i>De Geestverschijningen</i> (straatlied)	150
Onzichtbare kinderen, spookrellen en nimfen	155
Heksen, geraamten, spookbegijnen en mirakelse wonderen	162
De monsters van Amsterdam	176
<i>De Bullebak</i> (lied)	180
Bezoek uit Spiritland	181
<i>Hokus! Pokus! Pas!</i> (gedicht/lied)	186
De oma van Oceania	187
Nederlandse spookhuizen top 10	191
Spook over de vloer? Een checklist	207
Spookkontruiming	213
Verantwoording	217
Register	221

'De dag is voor de mens, de nacht is voor ons'

Inleiding: spookstad Amsterdam

‘Drip... Drip... Drip...
In het oude pakhuis, aan een der Amsterdamse grachten, hoort men in het stille van de nacht water druppelen.

Drip... Drip... Drip...

Wie op het geluid afgaat komt, ten laatste, op de zolders waar het al lang niet meer gebruikte werktuig staat, waarmee vroeger de goederen door het luik, dat uitziet op de gracht, naar boven gehesen werden. Dan hoort men ook hoe het roestige rad, dat glimt in het maanlicht, langzaam draait, door geen hand bewogen. Men zegt dat de geest van een verdrinkene des nachts terugkeert naar dit oude huis, dat hij eeuwen geleden bouwen deed. Men ziet hem niet, men hoort alleen dat hij aanwezig is aan het aarzelend knersen van het rad, aan het druppelen van het water uit zijn kleren.’

Een ‘speciale verslaggever’ van *De Gooi en Eemlander* deed in november 1949 beeldend verslag van een Amsterdamse spokenjacht. Aanleiding was de allereerste officiële Spookhuizenenquête (!) van Nederland – misschien zelfs wel de eerste ter wereld – uitgevoerd door het Centraal Bureau voor Nederlandse Volkskunde. ‘De moderne wetenschap gaat geesten te lijf,’ kopte de krant. Gewapend met camera, geluidstoestel én lange enquêtelijsten.

Zo kon het onzichtbare netjes worden geregistreerd en ‘alle huizen die in een kwaad gerucht stonden’ keurig in een kaartstelsel worden gerangschikt.

De respons, uit het hele land, viel niet tegen. Ongelo-

vigen retourneerden hun formulier met overal NEEN! ingevuld; anderen kwamen met (ellen)lange getuigenissen, soms met complete plattegronden van geplaagde plekken. Een kasteel met een witte vrouwengedaante, boerderijen en landgoederen die al tientallen jaren niet werden bewoond uit angst voor gespoek, vervloekte rijtjeshuizen: het ongrijpbare stond nu zwart-op-wit.

Amsterdam scoorde niet slecht. De Gooise krant haalde nog een geval aan: 'In een oud-Amsterdams huis hoorden kamerbewoners er soms achter de deur een korte, droge kuch of hees gefluister. Langzaam bewoog de kruk. Wie de deur opengooide, omdat hij volgens de geijkte term voor dood noch duivel bang was, staarde in het lege, stille, donkere, trapportaal en trok zich weer snel terug in de betreffelijke veiligheid van zijn verlicht vertrek.'

Opvallend was, aldus de media, dat het niet de raarste snuiters waren die spookverhalen ophingen. 'Het zijn – onder velen – een onderwijzer, een predikant en een officier die daaromtrent pertinente verklaringen hebben afgelegd.' Dan moest er wel iets van waar zijn, toch?

Aan de Amsterdamse Amstel was het schrijver Ab Visser, die zich sterk maakte voor het onverklaarbare. Visser stond er aan de wieg van de Boeboe Club, een heus Genootschap ter Bevordering van het Spookverhaal. 'Hoe vreemd het ook klinkt, het leven van de mens zou heel wat armer zijn wanneer er niets meer te griezelen viel,' aldus de auteur.

Met de Boeboe Club wilde hij 'het spookverhaal een nieuwe impuls geven, haar bronnen bestuderen en, ja, misschien zelfs wel een aantal spookplekken/huizen adopteren'.

Dagblad *Het Vrije Volk* schreef in juli 1959 onder de kop 'Boeboe zoekt Spoken':

‘Het spook, zo beweert men, kan in Nederland niet tieren. Het leidt in ons land een bepaald armetierig bestaan. Wellicht, zo zegt men er meestal bij, zijn wij er als volk te nuchter voor. Geloof het niet, amice. Ik ben ervan overtuigd dat er in ons land wel degelijk spoken leven (nou ja, leven...) Het zijn bloempjes die in het verborgene bloeien. Ze wachten slechts op de nijvere speurder die ze in de openbaarheid brengt.’

Visser deed een beroep op alle eigenaren en/of bewoners van spookhuizen, spookboerderijen, spookkastelen en wat er nog meer op de markt mocht zijn, zich bij hem te melden.

Weinigen reageerden. En ook van de Boeboe Club werd nauwelijks meer vernomen.

Toch had hij geen ongelijk. Wie er oog en oor voor heeft kan ontelbare spookgeschiedenissen ontdekken. En niet alleen maar rondom zompige moerassen en in afgelegen kastelen. Ook in Amsterdam – waar eeuwenoude muren doordrenkt zijn met geschiedenis, sagen en legenden – spookt het. En niet zo zuinig. Klopgeesten, dolende zielen, ‘gehangen’ monniken, behekste nonnenschedels, hotelspoken, theatergeesten, watermonsters en spooklakken. De verhalen zijn legio. Eén ding moet gezegd: het onzichtbare om ons heen lijkt lak te hebben aan rangen en standen. Overal kraken er wel treden onder onzichtbare voetstappen en wordt op daken en muren geroffeld: van het Paleis op de Dam tot een zolderkamertje op het Olympiaplein.

Het huis van Mathilde

De villa aan Weteringschans 22 zou – ook zonder spookvertelling – zo model kunnen staan voor een ‘Haunted House’-movie. Een klein Amsterdams kasteeltje langs het water, met een statig bordes en een wat hautaine uitstraling. Kom maar op! Wie durft? De beroemdste bewoonster: Mathilde Willink, stijlicoon uit de jaren zeventig, tragische heldin en ooit de muze van schilder Carel Willink. Ze bivakkeerde er met weinig: een kast vol dure kleding, een kamerscherm, hééél veel spiegels en een hemelbed.

Kort voor haar mysterieuze dood gaf ze, gedrapeerd op dat bed, een spraakmakend interview aan journalist Henk van der Meijden. Inmiddels gescheiden van Willink waren er financiële problemen. ‘Als dat zo doorgaat,’ zei ze, ‘zal er drastisch moeten worden opgetreden.’

‘Hoe bedoel je?’ wilde Van der Meijden weten.

‘Nou, zelfmoord,’ antwoordde Mathilde.

Op 25 oktober 1977, zo’n vijf maanden later, trof de politie op datzelfde hemelbed het ontzielde lichaam van Mathilde aan. Gerard Vittali – vriend, autohandelaar en cokedealer – had hen gewaarschuwd. Mathilde lag naakt onder een bontmantel op bed, een (dames)pistool van het Spaanse merk Astra-Unceta, met parelmoeren handgreep, aan haar rechterzijde.

Zelfmoord, concludeerde de politie. Maar vrienden, en ook politiemensen, twijfelden daaraan. De toenmalige

Weteringschans 22. Wie durft?

